

MELDURIN

6000 føroyingar hava ein sníkjandi drepara

Mett verður, at einir 3000 føroyingar hava fingið staðfest diabetis, sum er kallað tann sníkjandi dreparin. Men fryktandi er fyri, at einir 3000 afturat hava sjúkuna, uttan at vita av tí. Kristianna Rein, forkvinna í diabetisfelagnum í Føroyum, sigur, at tølini eru ræðandi. Í Føroyum er viðgerðin góð, men gongdin seinastu tíðina ørkymlar okkum, sigur hon

Áki Bertholdsen

– Tølini eru ræðandi!

Tað staðfestir Kristianna Rein, forkvinna í Diabetisfelagnum í Føroyum.

Diabetis, sum eisini er kallað tann sníkjandi dreparin, er vorðin ein rættilig fólkasjúka.

Mett verður, at í Evropa hava 35 milliónir fólki fingið staðfest sjúkuna, men mettt verður somuleiðis, at onnur 30-35 milliónir fólki eru sjúk, uttan at vita av tí.

Í Norðurlondum hava 1,3 milliónir fólki fingið staðfest diabetis og mettt verður at líka nógv fólki hava sjúkuna, uttan at vita av tí.

Í Danmark hava 300.000 fólki fingið staðfest diabetis og líka nógv ganga við henni, uttan at vita av tí.

Í Danmark eru 70 nýggir tilburðir av diabetis – um dagin. Bara hendan sjúkan, einsamøll, kostar danska heilsuverkinum 31 milliardir um árið.

Hvørt ár doyggja heili 3000 danir av diabetis!

6000 føroyingar

Hvussu nógvir føroyingar hava diabetis, vita vit ikki reiðiliga, tí tað er ongantíð kannað.

Diabetis er orsøkin hjá 40% av teimum, sum hava trupulleikar við hjartanum og æðrakálking

– Men mettt verður, at einir 3000 føroyingar hava fingið staðfest sjúkuna og harafturat eru einir 3000 føroyingar afturat, sum hava diabetis, uttan at vita av tí.

Samstundis verður mettt, at tað eru einir 250 nýggir tilburðir av diabetis í Føroyum um árið.

Kristianna Rein sigur, at tað er ikki so lægt, at fólki kunnu ganga við diabetis í árávis, uttan at vita av tí.

– Heilt ofta merkist lítið og einki, til sjúkuna, so tá ið hon verður uppdagað, er tað mangan í sambandi við onkra fylgissjúku, eitt nú í sambandi við, at sjónin er viknað, ella at trupulleikar við hjartanum og æðrakálking taka seg upp.

– Men tá hevur sjúklingurin ofta havt diabetis í eini seks ella átta ár og hevur longu fingið varandi mein av sjúkuni.

Og tað eru nettupp fylgissjúkurnar, sum eru tann heilt stóri vandin við diabetis, tí tær eru rættiliga álvarsligar.

Forkvinnan í diabetisfelagnum vísir á, at diabetis er orsøkin hjá 40% av teimum, sum hava trupulleikar við hjartanum og æðrakálking.

Aðrar vanligar fylgissjúkur eru, at diabetissjúklingar missa sjónina partvís, ella heilt, at nýruni ganga fyri og at sjúklingar missa tær, ein fót ella ein part av beininum.

– Í Danmark vísa tøl, at í miðal liva diabetissjúklingar seks ár styttri enn fólki annars.

Kristianna Rein sigur, at tað í hesum sambandi er tað ikki bara sjálv sjúkan, sum ger vart við seg, men tað er eisini nógv torførari hjá fólki við diabetis at fáa lívstrygging, tí vandin fyri at doyggja ov tíðliga, er so stóur.

Hon sigur, at sostatt er talan um ein ógvuliga stóran sjúklingabólki og samstundis er talan um eina sjúku, sum tað er øll orsøk til at taka í størsta álvara.

Øvunda okkum

Men er hetta so ein sjúka, vit í Føroyum taka í størsta álvara?

– Í Føroyum eru vit rættiliga væl fyri á summum økjum afturímóti øðrum londum, staðfestir Kristianna Rein.

– Tá ið vit greiða øðrum frá støðuni í Føroyum, øvunda tey okkum rættiliga illa, at føroyskir diabetissjúklingar hava ókeypiss atgongd til regluliga fótatrætt.

Kristianna Rein sigur, at ein serligur vandi við diabetis er, at blóðrenslid til beinini og fótturnar, verður typt og tað endar mangan við, at tær, fótur og bein mugu takast.

– Tí hevur reglulig fótatrætt avbera stóran týðning og eg ivist onga løtu í, at tað hevur bjargað mongum undan at missa ein gongulim.

– Vit hava eisini eina góða skipan við kommunulækna, sum eru ókeypiss at fara til og vit hava eina góða skipan við Heilsutrygd, tí heilivágurin er ikki dýrur.

– Tað fáa so nógv fólki diabetis, at tað er ræðandi. Samgongan hevur sett hol á eina ætlan, sum ikki tykist at vera serliga væl umhugsað, men sum ætlandi skal bøta um viðgerðina. Nú er tann stóri spurningur um samgongan eisini vil játta pening til at seta ætlanina í verk, tí tað kostar pengar, sigur Kristianna Rein, forkvinna í Diabetisfelag Føroya

Mynd: Álvur Haraldsen

Samstundis hava vit ógvuliga væl virkandi diabetisambolatorium í Suðuroy og í Klaksvík, sum eisini røkir ein part í Eysturoy.

Ørkymland

Kortini ásannar Kristianna Rein, at gongdin seinastu tíðina ørkymlar tey.

– Vit hava at diabetisambolatorium á Landssjúkrahúsinum, sum als ikki upp á nakran máta nøktar tørvin.

Jens Andreasen, diabetislækni, upplýsir, at á diabetisøkinum á Landssjúkrahúsinum arbeiðir ein serlækni í diabetis, hann sjálvur, tveir dagar um vikuna, mánadag og hósadag.

Har arbeiða eisini tveir sjúkrarøktarfrøðingar niðurstøða, men tilsamans er talan 1,3 starv.

Talan var um háltannað starv, men har varð eisini skarvað burtur av.

Samstundis var einasti kostráðgevarin, sum burturav var til diabetissjúklingar, sagdur úr starvi.

Tað er eingin, sum ivast í, at talan var um eitt sparitiltak og einki annað.

– Eg kann ikki koma til aðra niðurstøðu, enn at hetta var ikki ein partur í eini serliga væl umhugsaðari ætlan og tað er ørkymland og ger sjúklingarnar ótryggar, sigur Kristianna Rein.